

TALE

8. februar 2016

J.nr. 20165200007

Kontor for Metoder og virkemidler/JB

Beskæftigelsesministerens tale på samråd den 12. februar 2016 om arbejdsmiljøuddannelse

Samrådsspørgsmål U

Ifølge en undersøgelse af 3F's miljøafdeling om arbejdsmiljøuddannelse får arbejdsmiljørepræsentanterne på danske arbejdspladser ikke den uddannelse i deres erhverv, som de skal have. Undersøgelsen viser bl.a., at

- *det kniber med at komme på uddannelse, både for nyvalgte og erfarne*
- *opfordring fra arbejdsgiverne til at deltage er ofte ikke til stede*
- *arbejdsmiljørepræsentanter skal repræsentere stadig flere kolleger*
- *arbejdsmiljørepræsentanter føler, at der er for lidt tid til at løse opgaverne.*

Ministeren bedes på denne baggrund redegøre for, om undersøgelsens resultater stemmer overens med ministerens viden om arbejdsmiljørepræsentanternes arbejds- og uddannelsesbetingelser.

Samrådsspørgsmål V

Hvilke mål har ministeren for arbejdsmiljørepræsentanternes vilkår?

Samrådsspørgsmål W

Hvordan mener ministeren, at arbejdsmiljørepræsentanternes arbejdsvilkår og uddannelsesmuligheder kan forbedres?

Samrådsspørgsmål X

Finder ministeren, at 1,5 dages-uddannelse pr. år er dækkende for en arbejdsmiljørepræsentant i alle brancher?

Samrådsspørgsmål Y

Mener ministeren, at det er hensigtsmæssigt, at arbejdsmiljørepræsentanter skal dække stadig større grupper af kolleger?

Samrådsspørgsmål Z

Mener ministeren, at arbejdsledere og arbejdsgivere er godt nok uddannet på arbejdsmiljøområdet?

Indledning

- Tak for invitationen til dette samråd.
- Udvalget har ønsket at drøfte resultaterne af en undersøgelse udarbejdet af 3F, som omhandler uddannelse for

3F's arbejdsmiljørepræsentanter og vilkårene for, at de kan varetage deres opgaver.

- Udvalget har i den forbindelse stillet mig en række spørgsmål, som jeg vil besvare samlet.
- Indledningsvist vil jeg gerne slå fast, at arbejdsmiljørepræsentanterne varetager en vigtig funktion ude på virksomhederne.
- Arbejdet med at sikre et sikkert og sundt arbejdsmiljø foregår i et samarbejde mellem arbejdsgiveren, arbejdslederne og de øvrige ansatte på virksomheden. I større virksomheder [med 10 eller flere ansatte] repræsenterer arbejdsmiljørepræsentanterne de øvrige ansatte, og skal være med til at sikre ordentlige arbejdsmiljøforhold.
- Inden jeg svarer på udvalgets spørgsmål, vil jeg kort gennemgå reglerne på området, så udvalget har et fælles udgangspunkt for samrådet.

Reglerne om arbejdsmiljøorganisation

- De gældende regler om arbejdsmiljøorganisation i virksomhederne blev indført i 2010. Reglerne bygger i høj grad på de anbefalinger, som et enigt trepartsudvalg kom med i 2009.
- Trepartsudvalget ønskede at skabe bedre rammer for det strategiske arbejdsmiljøarbejde i virksomhederne. De foreslog derfor, at reglerne blev mere tidssvarende og fleksible, så de kunne tilpasses den enkelte virksomheds struktur og opgaver.
- Trepartsudvalget anbefalede bl.a.:
 - en enklere organisering af samarbejdet på virksomhederne om arbejdsmiljøet,

- en mere fleksibel og målrettet arbejdsmiljøuddannelse og
 - en styrkelse af samarbejdet om arbejdsmiljø på virksomheder med under 10 ansatte.
- Et af målene var, at arbejdsgiverne, arbejdslederne og de ansatte i højere grad selv fik mulighed for at strukturere samarbejdet om arbejdsmiljø på en måde, der giver mening for dem.
 - På baggrund af anbefalingerne fra trepartsudvalget blev der i 2010 indført nye regler. De gjorde det muligt at strukturere arbejdsmiljøorganisationen under hensyn til den enkelte virksomhed og dens arbejdsmiljøforhold, sådan at de ansattes kontakt til deres repræsentant blev tilgodeset.
 - Dermed gik man bort fra den tidligere regel om, at det var antallet af afdelinger eller arbejdsområder, der var afgørende for hvor mange arbejdsmiljørepræsentanter og arbejdsledere, der skulle være i en virksomhed.
 - Anbefalingerne fra trepartsudvalget betød også, at der blev indført nye regler om en obligatorisk fælles arbejdsmiljøuddannelse og pligt til løbende at tilbyde supplerende arbejdsmiljøuddannelser.
 - Man gik dermed bort fra kravet om i alt en uges samlet arbejdsmiljøuddannelse.
 - Der blev ikke ændret på reglerne for, hvor meget tid, medlemmerne af arbejdsmiljøorganisationen skal have til rådighed til deres opgaver. Det ønskede trepartsudvalget ikke.

- Reglerne om arbejdsmiljøuddannelse er ret præcise og går ud på, at arbejdsmiljørepræsentanter og arbejdsledere skal:
 - gennemgå tre dages obligatorisk arbejdsmiljøuddannelse inden for de første tre måneder efter, de er blevet valgt eller udpeget,
 - have tilbudt to dages supplerende arbejdsmiljøuddannelse i deres første funktionsår og
 - have tilbudt halvanden dages supplerende arbejdsmiljøuddannelse i hvert af de følgende funktionsår.

- Reglerne om hvor mange arbejdsmiljørepræsentanter, der skal være i en virksomhed og hvor mange kolleger, de skal dække, er fleksible og tilpasses i den enkelte virksomhed.

- Reglerne går ud på, at arbejdsgiveren, arbejdslederne og de ansatte er fælles om at fastsætte det nødvendige antal medlemmer af arbejdsmiljøorganisationen. Derved kan der tages højde for de konkrete forhold på virksomheden.

- Der er således ikke krav om, at der skal være et bestemt antal arbejdsmiljørepræsentanter, eller at de skal dække et bestemt antal kolleger.

- Der er til gengæld krav om, at arbejdsmiljøorganisationen skal kunne løse sine opgaver tilfredsstillende.

- Med hensyn til den tid, som arbejdsmiljørepræsentanten skal have til at løse sine opgaver, er reglerne også her fleksible og tilpasset den enkelte virksomhed.

- Reglerne går ud på, at arbejdsmiljørepræsentanten skal have den tid til rådighed, der er rimelig i forhold til virksomhedens art og dens sikkerheds- og sundhedsmæssige standard.

- Konklusionen er altså, at vi i dag har nogle regler, der bygger på anbefalingerne fra et enigt trepartsudvalg, og som sætter fleksible rammer for, hvordan man kan organisere arbejdsmiljøarbejdet på den enkelte virksomhed.

Samrådsspørgsmål U

- Som svar på spørgsmål U om 3F-undersøgelsen i forhold til min viden om AMO [arbejdsmiljøorganisation], vil jeg sige, at resultaterne i 3F-undersøgelsen i store træk svarer til resultaterne fra den eksterne evaluering af AMO, som Arbejdstilsynet fik udarbejdet i 2013.
- I modsætning til 3F-undersøgelsen har man i AMO-evalueringen spurgt både arbejdsmiljørepræsentanter og arbejdsledere. Den var desuden repræsentativ for hele arbejdsmarkedet i modsætning til 3F-undersøgelsen, der alene omfatter medlemmer af 3F.
- Evalueringen viste, at der var plads til forbedring med hensyn til at udbrede kendskabet til AMO-reglerne, og at flere virksomheder ikke havde tilbudt den supplerende uddannelse.
- Den viser også, at en mindre del af arbejdsmiljørepræsentanterne skal dække et større antal kolleger.
- Jeg hæfter mig i den sammenhæng ved, at 80 procent mente, at de har den tid til rådighed, som de mener, de har behov for, og at de i øvrigt ikke har oplevet ændringer på det område.
- AMO-evalueringen viser, at ca. en tredjedel af de adspurgte ikke har deltaget i den supplerende arbejdsmiljøuddannelse.
- Omkring en tredjedel af de adspurgte har ikke fået tilbudt den supplerende uddannelse og halvdelen af dem, der har

fået uddannelsen tilbudt, har ikke har taget imod tilbudet.

- I store træk viste AMO-evalueringen, at regelsættet fra 2010 fungerer godt, og vurderes positivt i de virksomheder, der har implementeret reglerne.
- Arbejdsmarkedets parter har drøftet AMO-evalueringen. De er enige om, at evalueringen viser, at reglerne virker efter hensigten.
- Arbejdsmarkedets parter har derudover anbefalet, at der igangsættes initiativer, der sikrer kendskabet til reglerne, og at de bliver fulgt.

Hvad gør regeringen?

- Derfor har partierne i arbejdsmiljøforligskredsen taget initiativ til en række tiltag, som skal imødekomme de udfordringer, AMO-evalueringen viste. Tiltagene er en del af den politiske aftale fra marts 2015 om en styrket arbejdsmiljøindsats:
- Arbejdsmiljøforligskredsen har *for det første* ændret reglerne om samarbejde om sikkerhed og sundhed. Arbejdsgiveren har derfor siden 1. januar i år skullet dokumentere overfor Arbejdstilsynet, at den supplerende uddannelse er blevet tilbudt.
- Arbejdstilsynet har på den baggrund fokus på at kontrollere, at de nye regler bliver fulgt, så de – i forbindelse med deres tilsyn – beder om dokumentation for, at arbejdsmiljøuddannelsen er blevet tilbudt.
- Det gælder både for den todages supplerende uddannelse i det første funktionsår og for den halvanden dags supplerende uddannelse i hvert af de følgende funktionsår.

- Det gælder, når tilsynet besøger virksomheder, der viser sig at have problemer med det fysiske eller psykiske arbejdsmiljø.
- Når der er problemer med arbejdsmiljøet på en virksomhed, er det vigtigt, at arbejdsmiljøorganisationen er klædt ordentligt på til at kunne løse problemerne og forebygge, at de sker igen.
- Det er min forventning, at flere arbejdsmiljørepræsentanter og arbejdsledere med de nye regler får tilbud om supplerende arbejdsmiljøuddannelse.
- Derfor har arbejdsmiljøforligskredsen – *for det andet* – besluttet, at Arbejdstilsynet skal bidrage til den informations- og vejledningsindsats, som arbejdsmarkedets parter i Arbejdsmiljørådet vil igangsætte. Indsatsens formål er at udbrede kendskabet til reglerne om samarbejde om sikkerhed og sundhed i virksomhederne.
- Jeg forventer, at informations- og vejledningsindsatsen vil være med til at udbrede kendskabet til reglerne, så endnu flere virksomheder kan få glæde af dem.
- Endelig har arbejdsmiljøforligskredsen – *for det tredje* – besluttet, at der skal gennemføres en ny undersøgelse af erfaringerne med AMO-reglerne for at sikre, at de nye initiativer virker efter hensigten.
- Undersøgelsen skal være afsluttet inden 2020.

Samrådsspørgsmål V

- Med hensyn til spørgsmål V om hvilke mål, jeg har for arbejdsmiljørepræsentanternes vilkår, har jeg det over-

ordnede mål, at arbejdsmiljørepræsentanterne skal have gode og fornuftige rammer for at udføre deres opgaver.

- Derudover skal de have den fornødne uddannelse, så de er klædt på til opgaverne i arbejdsmiljøorganisationen.
- Som jeg netop har redegjort for, har vi nogle regler, som et enigt trepartsudvalg står bag. De sikrer, at arbejdsmiljørepræsentanterne har rimelig tid til opgaven, og at de får målrettet uddannelse.
- Og jeg hæfter mig da også ved, at 80 procent af arbejdsmiljørepræsentanterne oplyste i AMO-evalueringen fra 2013, at de havde den tid til rådighed, som de havde brug for.

Samrådsspørgsmål W

- Som svar på spørgsmål W om arbejdsmiljørepræsentanternes vilkår og uddannelse vil jeg sige, at der ifølge AMO-evalueringen var plads til forbedringer med hensyn til at tilbyde den supplerende uddannelse og at få udbredt kendskabet til reglerne.
- Som jeg netop har redegjort for, har arbejdsmiljøforligskredsen reageret på det ved at indføre nye, skærpede regler og kontrol fra 1. januar i år.

Samrådsspørgsmål X

- Med hensyn til spørgsmål X om halvanden dages supplerende uddannelse kan jeg oplyse, at adgangen til arbejdsmiljøuddannelse rent faktisk blev udvidet med de regler, der blev indført i 2010.
- Tidligere skulle arbejdsmiljørepræsentanter gennemgå 37 timers, eller fem dages arbejdsmiljøuddannelse. På kontor- og administrationsområdet skulle arbejdsmiljørepræ-

sentanterne kun gennemgå 30 timers uddannelse svarende til 4 dage.

- Efter de nye regler blev indført i 2010, er adgangen til arbejdsmiljøuddannelse som sagt udvidet til at være tre dages obligatorisk uddannelse, to dages supplerende uddannelse det første år, og halvanden dags supplerende uddannelse i hvert af de følgende år.
- I alle brancher har arbejdsmiljørepræsentanterne således fået mulighed for at deltage i arbejdsmiljøuddannelsen i flere dage. Samtidig modtager de løbende uddannelsen, så de jævnligt bliver opkvalificeret.
- I trepartsudvalgets rapport blev det påpeget, at den obligatoriske uddannelse er en basisuddannelse, mens den supplerende uddannelse skal målrettes den enkelte virksomhed og branche.
- Parterne har ikke anbefalet, at der skulle indføres forskellige regler for arbejdsmiljøuddannelse i forskellige brancher.
- Jeg kan derfor støtte trepartsudvalgets opfattelse af, at de gældende regler om supplerende uddannelse er tilstrækkelige til at dække uddannelsesbehovene i brancherne.

Samrådsspørgsmål Y

- Med hensyn til spørgsmål Y om normering kan jeg oplyse, at nogle arbejdsmiljørepræsentanter – ifølge 3F-undersøgelsen – skal dække flere kolleger, mens andre skal dække færre. De fleste skal dække det samme antal.
- Undersøgelsen viser ikke noget om, hvorvidt antallet af kolleger, der skal dækkes, er et problem eller ej.

- Jeg antager, at størrelsen på gruppen, den enkelte skal repræsentere, afspejler de konkrete forhold på virksomhederne. Det vil bl.a. sige ledelsesstruktur, arbejdsmiljøforhold, herunder farlighed og risici, samt arbejdets art og organisering.
- Jeg kan forstå på Arbejdstilsynet, at de oplever, at arbejdsmiljørepræsentanterne i visse brancher med eksempelvis kædevirksomheder, skal dække flere produktionsenheder og dermed også flere kolleger end tidligere.
- Til gengæld får arbejdsmiljørepræsentanterne også en mere professionel rolle med hensyn til arbejdsmiljøarbejdet.
- Arbejdstilsynets observationer stemmer overens med AMO-evalueringen, som viser, at arbejdsmiljørepræsentanternes rolle er blevet professionaliseret på de virksomheder, der har centraliseret arbejdsmiljøarbejdet.
- Undersøgelsen viser desuden, at arbejdsmiljørepræsentanterne i disse virksomheder har fået et større ansvarsområde og en større berøringsflade i organisationen. Samtidig vurderer de selv at have fået et større overblik. Der bruges ikke mere tid på arbejdsmiljøarbejdet, men det opleves mere effektivt.
- På den baggrund ser jeg ikke noget problem i, at arbejdsmiljørepræsentanter skal dække flere kolleger, hvis det betyder, at opgaverne løses mere effektivt.

Samrådsspørgsmål Z

- Med hensyn til spørgsmål Z om hvorvidt uddannelsen er tilstrækkelig, kan jeg oplyse, at der ikke er regler om, at arbejdsgiveren skal gennemgå en egentlig arbejdsmiljøuddannelse.

- Arbejdsgiveren skal derimod sørge for, at arbejdslederne og arbejdsmiljørepræsentanterne gennemgår arbejdsmiljøuddannelserne.
- Arbejdslederne skal, ligesom arbejdsmiljørepræsentanterne, have tilbudt supplerende arbejdsmiljøuddannelse. Her viser AMO-evalueringen, at der er plads til forbedring. Derfor har arbejdsmiljøforligskredsen igangsat de initiativer, som jeg netop har skitseret.

Afslutning

- Afslutningsvis vil jeg kort opsummere:
- De regler, vi har på området, bygger på anbefalinger fra 2009 fra et enigt trepartsudvalg. Trepartsudvalget ønskede tidssvarende og fleksible rammer for samarbejdet om arbejdsmiljø på virksomhederne.
- Da arbejdsmiljøorganisationen skal fungere ude på de enkelte virksomheder giver det mening, at den også tilrettelægges og præciseres lokalt. Det giver virksomhederne frihed til at indrette sig på den måde, der er mest hensigtsmæssig for dem.
- Det er mit indtryk, at den nuværende struktur overordnet set fungerer godt, og at både arbejdsgivere og ansatte er tilfredse. Hvis der er problemer med den måde, arbejdsmiljøarbejdet organiseres på, må forligskredsen i fællesskab tage hånd om det.
- Afslutningsvist vil jeg derfor gerne understrege, at regeringen i samarbejde med arbejdsmarkedets parter forsøger at give arbejdsmiljørepræsentanterne de bedst mulige rammer, vilkår og uddannelsesmuligheder.
- Tak for ordet.